

1. Fosfor Döngüsü ve Mikrobiyolojisi

Azot ve fosfor biyolojik verimi en sık sınırlayan elementlerdir. Azotun ana kaynağı atmosferken fosforun birincil kaynağı kayalardır ve bu durum alım hızını sınırlar ve kısıtlı olmasına neden olur.

2. Toprakta Kükürt Döngüsü ve Mikrobiyolojisi

Kükürt organizmaların gelişmesi ve aktivitesi için esas elementlerden biridir. Bazı aminoasitlerin yapısına girmesi nedeniyle birçok proteinin yapısında bulunur. Toprakta bulunuşu atmosferden, kayaç ayrışmasından, gübreler, pestisitler ve sulama sularından kaynaklanır.

TOPRAĞIN BİYOLOJİK ÖZELLİKLERİ VE KÜRESEL DEĞİŞİM

İnsan aktivitelerinin ekosistemler üzerindeki etkileri her geçen gün artmaktadır. En belirgin etki arazilerin tarım ve ormancılık alanına çevrilmesi ve bunun sonucunda dünya genelinde biyolojik çeşitlilik kaybıdır. Buna ek olarak atmosferdeki CO₂'nin artmasıyla gerçekleşen iklim değişikliği, yeni alanların yabancı türler tarafından istilası ve artan N birikimi gibi küresel değişim olayları dünya üzerindeki bütün karasal

ekosistemleri etkilemektedir. Bunun sonucu olarak, biyolojik komuniteler ve toprağın çalışması dahil ekosistemlerin yapı ve fonksiyonlarının çoğu insanın baskın ve çok yönlü etkisi dikkate alınmadan anlaşılabilir.

İklim deęiřimi

Atmosferik CO₂'nin konsantrasyonunun artması dünya ekosistemlerinin insan tarafından değiştirilmesinin en açık ve en çok çalışılan işaretidir. Endüstrileşme yıllarından hemen önceki dönemden beri (1800'lerin öncesi) atmosferdeki CO₂ konsantrasyonu %30 oranında 280 ppm'den 365 ppm olacak şekilde artmış ve bu ciddi artış özellikle fosil yakıtların yakılması ve arazilerin özellikle tarım amacıyla tahrip edilmesi sonucunda gerçekleşmiştir. İklim bilimciler artan CO₂ konsantrasyonunun dünya iklimini etkilediği ve gelecekte daha fazla etkileyerek ortalama sıcaklığı artıracakđı ve ekstrem iklim koşullarının daha fazla gerçekleşmesine neden olacağı görüşündedir.

Artan CO₂ ve toprak biyotası

Artan atmosferik CO₂ konsantrasyonlarının toprak biyotası ve süreçleri üzerindeki etkileri bitki komunitelerinin verimliliği ve içeriği üzerinden dolaylı olarak oluşur, çünkü bitki komuniteleri toprağa giren C'un miktarını ve kalitesini belirler. Artan atmosferik CO₂ konsantrasyonları

bitkilerde fotosentezi artırır, bu da bitkisel üretimin artmasına neden olur. Bununla birlikte CO₂ artışının bitki biyokütlesi üzerindeki pozitif etkileri besin bakımından zengin özellikle N'un sınırlayıcı olmadığı durumlarda oluşur. Bu durumda yarı-doğal ve doğal ekosistemlerde CO₂ artışının etkileri besin sınırlaması ile engellenir.

Artan CO₂'nin toprak besin miktarına etkileri

Atmosferik CO₂ artışı sonucu gerçekleşen mikrobiyal biyomas ve/veya komünite yapısındaki değişikliklerin ayrışma hızını, besin mineralizasyonunu ve bitkilerin besine ulaşabilirliğini etkilemesi beklenir. Yapılan çalışmalar birbirleriyle zıt sonuçlar vermektedir.

Artan CO₂ ve bitki komünitesinin kompozisyonu

Artan atmosferik CO₂ konsantrasyonları genellikle bitki dokularındaki C:N oranını artırır, böylece döküntülerden toprağa girişin kalitesini ve ayrışabilirliğini değiştirir. Artan CO₂'nin toprağa döküntülerden gerçekleşen girişin kalitesini etkilediği bir diğer yol da bitki kompozisyonundaki CO₂'ye bağlı sapmalardır. Artan CO₂ miktarı ılıman çayırlarda bitki süksesyonunu etkileyebilir.

Artan sıcaklığın etkileri

Atmosfer sıcaklığındaki 1-3 °C'lik artışların toprak biyotası üzerinde nispeten küçük etkileri olacağı düşünülmektedir, çünkü toprak biyotasının optimum sıcaklık aralığı geniştir. Toprak biyotasının sıcaklıktaki küçük değişikliklere hassasiyeti olmamasına rağmen, düşük sıcaklıkların ve

hidrolojinin ekosistem yapısının birincil belirleyicisi olduğu ekstrem iklim koşulları altında ısınmanın topraktaki biyolojik süreçler üzerinde önemli etki yarattığı durumlar vardır. Özellikle arktik ve alpin ekosistemlerde ve turbalıklarda sıcaklıktaki küçük oynamaların etkisi büyüktür.